

בידיים ורגליים מגואלות בדם שכבתי על רצפת חדרי, אדיש לחלוטין, מהרהר במה שהתרחש. הימים בהם עוד הכל היה תענוג, חלפו להם מזמן. אני זקוק להרואין, רק בכדי לשרוד. קולו של אחי, רודי, תלש אותי מעולם מחשבותיי: "השתגעת? אתה תהיה הבא בתור שנמצא איפה שהוא זרוק מת!" הוא צעק עלי. אבל מדוע בעצם? הרי הוא בעצמו השתמש בסמים, והיה מכור ותחת סכנה באותה מידה כמוני.

למעשה הוא צדק. באותם ימי אוקטובר הרצון שלי לחיות הלך ופחת מיום ליום. מאחוריי, גמילה מאולצת של מתדון. התרופה הזאת לעולם לא תעזור לחזור לחיות חיים רגילים. מיד לאחר ששוחררתי מהמרפאה הפסיכיאטרית, תקפו אותי מחשבות של התאבדות. צרכתי כל סם שנקלע לידי ללא הגבלה. כך קרה שלעיתים קרובות צרכתי יותר מדי, וכשהתעוררתי שוב איפה שהוא, כעסתי על עצמי, שאני עדיין בחיים. מיד ניסיתי שוב להזריק לעצמי סמים. עקב מצבי הנפשי והפיזי הרעוע, דקרתי את וורידי ללא גבול בכל גופי. רודי עזב את החדר והרגשת ייאוש נוראית השתלטה עלי. שכבתי על הרצפה, כולי מגואל בדם שואל את עצמי, איך זה שהגעתי למצב הזה.

היו שניים, שלושה רגעים בחיי, בהם נחרדתי מעצמי נוראות – מצב זה היה אחד מהם. מה אוכל לעשות? אנחנו, הכוונה שני אחיי (היינץ, רודי) ואנוכי היינו מכורים לסמים כבר כמה שנים. דרך ההתמכרות לסם שנראתה לעין כל, עתידנו הצפוי היה מאסר, בית חולים ומוות מוקדם מדי. מאז 1970 הורינו גרושים. אמנו נאלצה לחיות עם העובדה, ששלושת בניה משתמשים בסמים. שני אחיי נפטרו מאז כתוצאה מההתמכרות. ואני, באותו אוקטובר של 1979 לא העזתי לחלום על גורל אחר מזה של אחיי, כל שכן על חיים אחרים לגמרי. אבל נתחיל את הסיפור מהתחלה.

ילדות גנובה

הורי

הורי גדלו באזור ההררי של בֶּרְן שבשווייץ. אימי נולדה ב-1937 כמו שאומרים במחסן מיושן. אמה הייתה בזמן הלידה כנראה רק בת 16. מוצאה היה ממשפחת איכרים גדולה שחיה את חייה בצניעות. מוצאו של אב אימי לעומת זאת היה מרובד חברתי אחר. מאוחר יותר נולדה לאימי גם אחות. אך הן לא גדלו יחדיו מסיבה לא ידועה. סבה וסבתה הצליחו לגשר על הפער עד כמה שאפשר, ואפשרו לאימי לחוות ילדות מוצלחת. אמא ציינה לעיתים תכופות שאת חייה המאוחרים יותר הצליחה לשרוד בזכות הילדות היפה בעיירה מאירינגן.

אבי גדל על הרי האלפים מעל מאירינגן, יחד עם אמו, אביו החורג ושתי אחיותיו. כילד לאיכר-הרים וסולל מסילות רכבת, חווה ילדות קשה, לא רק עקב מחסור חומרי. אחד מסיפוריו "האהובים" היה שעוד בהיותו בן שבע עשרה ספג מכות מאימו כיוון שבזבז את משכורתו הראשונה על קניית נעלי הרים. גם אביו החורג נהג להכותו. כילד קטן לא אהבתי לבקר את הורי אבי. אבי היה אהבת הנעורים של אימי, ולמרות ששמו אינו נישא לפניו, הם נישאו באביב 1958. אני כבר יצאתי לאוויר העולם, ועובדה זאת לא שינתה דבר.

נולדתי בנובמבר 1957 בבית החולים שבעיר בֶּרְן. את השבועות הראשונים לחיי ביליתי עם אימי בעיירה מאירינגן, עד שעברנו יחד עם אבי לעיר לוצרן, וכאן החלו נדודיי. לאחר החתונה, באותה שנה, בתחילת מאי עברנו לצוליקון שבמחוז ציריך. שם בחודש מרץ של 1959 נולד אחי היינץ. במאי 1960 עברנו לאֶמְנֶטל, למקום בשם וואַנְנְפֶלוֹ. ושם, עוד באותו החודש נולד אחי הצעיר, רודי.

זכרונות ראשונים

חידה היא לנו להבין מה נשאר טמון בזיכרוננו. אני זוכר את עצמי כילד בן שלוש משחק עם כלב סאן ברנרד מול הבית. כנראה אהבתי לכלבים נבעה מתקופה זו. בשמחה אני נזכר בתקופה ההיא,

אך מדוע בעצם?

אולי כיוון שסבא רבא שלי התגורר עוד איתנו?

אינני יודע עליו הרבה, אך איתו הרגשתי טוב, נהנינו להיות ביחד. שנת הצהרים שלו, לדוגמה, הייתה קדושה. הוא תמיד נעל את הדלת בפנינו הילדים, אך אני הצלחתי להפריע לו

בכך שזחלתי דרך האח הישן שחיבר בין הסלון לחדרו. המחשבות על מקום זה מעוררות בי עד היום געגועים. אולי כיוון שהוא מזכיר לי את הרגעים הבודדים הנעימים יותר שבילדותי.

אנחנו כילדים לא הבחנו די הרבה זמן באף אחת מהבעיות שכבר אז הציפו את משפחתי. לעומת זאת, סבא רבא שלי הבחין הרבה יותר. בכל אופן, יום אחד נמאס לו ממצבי הרוח של אבי, והוא חזר למאירינגן, שם נפטר זמן מה אחר כך.

בית האיכרים הקטן הזה בִּוּאֵנְפֶּלְוֶי יכול היה להוות לנו כבית, אבל לא נשארנו בו. בשנת 1961 הספקנו לעבור למקום אחר לשלושה חודשים ושוב מאוקטובר עד מרץ של 1962 נדדנו למקום אחר. בליבי לא צצה הרגשה של בית מעולם, ועד היום הרגשה כזאת זרה לי. שנים רבות אחר כך טען פסיכולוג ויועץ עבודה שכל פעם שמתחיל לגדול בתוכי משהו, מגיעה מכסחת דשא ומכסחת את הכל. בזמנו חשבתי שהשוואה כזאת מוגזמת. אך במבט חטוף לשנות חיי הראשונות מצטייר הכל כאמת.

לאחר תחנת ביניים קצרה באזור באזל (אין לי מושג איפה) ובברן, הגענו ביוני 1963 לעיירה בשם צְּגֶּלִיִּיִּיִּי. שוב גרנו בבית איכרים קטן. לא מזמן בקרתי שם ונדהמתי עד כמה קרובים הזיכרונות שלי למציאות. הייתי בן חמש. המקום הזה היה בשבילנו הילדים כמו גן שעשועים גדול. בשולי הכפר היה יער, מרחבי עשב ואסם. כל אלה ענו על הדרישות בכדי שנוכל להשתובב

בעל החיים החשוב ביותר היה הפרה היחידה שהייתה לנו, שסיפקה לנו חלב. אנחנו הילדים קבלנו בערב באסם את מנת החלב. לכל אחד מאיתנו היה ספל מפלסטיק צבעוני. בזמן החליבה יכולנו להתרוצץ באסם וללגום מהחלב כמה שרצינו. אחר כך נגמר המשחק כיוון שהיריעה באסם הייתה אמורה להישאר יבשה במהלך הלילה. היו לנו גם שמונה עגלים ובעלי חיים נוספים כמו בכל בית איכרים. כל זה דרש מאימי הרבה עבודה, אבא עבד רוב הזמן מחוץ לבית, ואנחנו נאלצנו לעזור בעבודות המשק עד כמה שאפשר. חקוק היטב בזיכרוני הזמן שביליתי עם מגרפה גדולה ואספתי את העשב שנפל מעגלת החציר. בנוסף, הטיפול בחיות הבית שלנו, במיוחד בעז, היה חלק ממטלותיי. עד היום לא ידוע לי מדוע היה לנו אותה. העז הצליחה תמיד למצוא דרך לברוח, גם אם הייתה קשורה בחבל, הצליחה לנגוס בו ולהשתחרר. עבורי זה היה סימן של צרות, ולא רק בגלל שנאלצתי לחפש אחריה.

היו שני מקרים שהשפיעו עלי זמן ארוך -

האירועים הטראומטיים הראשונים שלי

המקרה הראשון קרה כאשר שפכתי את מיכל החלב בדרך למחלבה. זה קרה מכיוון שנדנדתי את המיכל מצד לצד. כשאבא שמע על כך, נתן לי בידי סכין ואמר לי שעלי ללכת

ליער ולחתוך ענף. הוא היה רגוע, רק רגעים ספורים אחר כך הבנתי שבאמצעות הענף הזה אחטוף מכות. היינו מורגלים לחטוף מכות, אך הפעם זה היה שונה. את המכות עצמם אינני זוכר, יותר איך הגעתי אליהם.

המקרה השני קרה ביום ניקולאס¹. סעדנו את ארוחת הערב ללא אבא. פתאום, ללא התרעה, הופיע סנטה קלאוס בפתח הבית. מהתחלה התנהג בצורה מופרזת, לפחות לי זה נראה כך. הוא הצביע על השק שלו והודיע בקול שהוא מתכוון להכניס אותי פנימה. אני לא הבנתי זאת כבדיחה, ברחתי בוכה לסלון והסתתרת בי בפחד תחת השולחן. הייתי משוכנע שזה היה אבא שהתחפש, אך לא הייתי בטוח בכך.

דרך אגב, לבית האיכרים הקטן שלנו קראו "לוֹסְטֵל". שם ביליתי את תקופת הגן שלי. אני זוכר איך אחי רודי ואני עמדנו צווחים בתוך חדר משחקים ענקי, אמא דיברה עם אישה אחת, כנראה הגננת, ואיכשהו היינו שוב בבית. וכך קרה שתקופת הגן שלי ארכה לא יותר משעה. בכל אופן, לא הייתי צריך ללכת לשם יותר, אולי כיוון שתשעת החודשים שחיינו כאיכרים הסתיימה לה, והמשכנו הלאה.

שוב ושוב

לא זכור לי לאן המשכנו משם הלאה, אלא רק את העיר אֶפְרָטִיקוֹן שבמחוז ציריך. זכור לי פחות או יותר איפה גרנו. אני נזכר במורה אחת שרצתה להכות אותי על כף ידי עם מקל הבמבוק שלה. אך כשמשכתי את כף ידי מפחד לאחור, נחתם שמי בבית הספר. שמי הדרדר עוד יותר לאחור מקרה הגניבה הראשון שלי. יחד עם חבר לכיתה, שיזם לדעתי את המבצע, גנבנו עט. נתפסנו. הוא נענש ונאסר עליו להיפגש איתי, וכך איבדתי חבר. לעומתו, חזרתי הביתה ומרוב פחד מאבי הסתתרת במרתף. באמצע הלילה מצאה אותי אימי והחליטה לחסוך צרות. היא הסתירה את המקרה מאבי. באפרטיקון גם עלה בי הרעיון להפוך את הפנקס הצבאי של אבא ליומני הפרטי. לצערי אבי לא העריך את זה. גם לא את הרעיון להתחיל ללמוד אקורדיון בזכות אמא. כשאבא שוב היה בבית אסר עלי להמשיך עם השיעורים.

המשכנו הלאה בנדודינו. ביולי 1966 הגענו לכפר מְרָשוויל שבמחוז סאן-גאלן ונשארנו שם רק עד אוקטובר אותה שנה. עצירה זאת ארכה גם היא רק שמונה חודשים. באותה תקופה ניצלתי כל הזדמנות לשחק כדורגל. פעם אחת כששיחקתי בשדה הפתוח, החלקתי על הכדור, וקילוח של גללי פרה ניתז היישר אלי. התלכלכתי כולי, מכף רגל ועד ראש. אבא ראה את זה, והתיז עלי עם הצינור שבחצר. המחזה היה משעשע, וכולם צחקו. גם רגעים כאלה היו. האירוניה בסיפור הייתה שמצבים כאלה של שמחה יכולים היו להשתנות ברגע.

¹ חג קדוש לנוצרים, נחוג לפני חג המולד, סנטה קלאוס מחלק מתנות לילדים

ואז זה נראה כך: פעם, כשמצב הרוח היה דומה, כיניתי את אימי בצחוק "ממושקה". אין לי מושג מדוע, אך בעד זה חטפתי סטירת לחי הוגנת. לא הבנתי יותר כלום, הרי לא עשיתי דבר רע...

בית ספר, חלום רע ו...

באותו הכפר במחוז סאן-גאלן הפך בית הספר לסיטוט. מלכתחילה הרגשתי שם נטע זר, ולא הבנתי כלום מהנאמר שם. אני עדיין מרגיש את פרקי אצבעותיה של מורתי דופקים בעורפי. היה זה העונש המקובל על כל איחור והפגנת חוסר ידע. החלטתי להפסיק לבקר את בית הספר וכל זמן הלימודים טיילתי בכפר. כשהסתיים יום הלימודים חזרתי הביתה, כאילו לא היה דבר. להפתעתי לא הייתה התייחסות גדולה לעובדה שחיסורים רבים הופיעו בתעודה שלי. גם לי לא היה אכפת, עדיף היה מלקבל שוב מכות.

ביום הולדתי ה-9 עברנו לגור למקום אחר במחוז סאן-גאלן, לחמישה חודשים בלבד. אני לא זוכר מאומה לא מבית הספר ולא מהבית. רק התקופה בין אפריל 1968 עד תחילת 1969 בכפר קטן בשם נְשׁוּוֹיִל במחוז ציריך, מעלה בי זיכרונות. גרנו בבית יפה בכפר הקטן הזה. בקומת הקרקע ניהלה אימי חנות קטנה. בחצר האחורית היו לנו ארנבות, עליהן הייתי אחראי. זהו המקום ממנו החל הרעיון של ארוחת יום ראשון – מחית תפוחי אדמה ובשר ארנבת. אבי היה צייד להוט, לכן שחט בחצר ביתנו את שללו. כשהגיע תורה של ארנבת, זה היה תפקידי לאחוז בה. בכל פעם שאחזתי בידיי ארנבת מדממת, לאחר שאבי ירה בה, נאחזה בי בחילה נוראית. פעם רצה אבי לשחוט חזיר. החזיר ברח, אך סופו נקבע בשדה הקרוב. אני הייתי זה שצריך היה להתרוצץ ולמלא סירים בדם של החזיר. כמה נגעלתי.

כמנהגו נהג אבי להיעדר הרבה מהבית, ואנחנו הבנים השתוללנו. לאימי לא היה קל להתמודד איתנו לבדה, והיא הגיעה לאפיסת כוחות. כשאבא היה נוכח צייתנו כמו חיילים, וכשהוא לא היה, ניצלנו את ההזדמנות. פעם זרקה עלי אימי את הסכו"ם בזמן ארוחת הצהרים, וזאת הייתה הפעם הראשונה שהבנתי עד כמה היא הייתה תשושה. כנראה הרגזתי אותה מאוד. קלטתי את ייאושה הגדול כשהמשיכה להכותני כשנפלתי במנוסתי במדרגות. לא ידעתי מה לעשות, קמתי והמשכתי לברוח. לא נאמר על כך מאומה. כך או אחרת נהיו חיי קשים יותר מיום ליום. עד כמה שזכור לי, די מוקדם בחיי הבטתי על החיים כחסרי ערך. הרבה דברים נראו לי כחסרי צדק, וחוסר האונים שלי כנגד כל אלה ייאשו אותי.

חוסר אחריות

הרעיון של נשיאת אחריות כבן הבכור, היה של אבי. כשהורי נעדרו או היו עסוקים מאוד, הייתי אני אחראי על שמירת הצדק. באותה תקופה נהג אבי לחנך אותנו בעזרת מבטיו. מבט

אחד וידעתי בדיוק את כוונתו. ניקיון המטבח, למשל, היה באחריותי. כמובן שגם אחי הצטרפו לעזור, אך מי מהם ציית לי? ברגע שנשארנו לבד, פרצה בינינו מריבה.

פעם אחת אחי היינץ הרגיז אותי מאוד, עד שאיבדתי את השליטה והשלכתי אותו בכל כוחי למיטה. הוא חטף חבטה נוראית בראשו. רודי ואני קפאנו על מקומנו, כנראה מהלם. כעבור זמן מה, חזר היינץ לעצמו ואיים שיספר הכל לאבא. במבט לאחור, היה זה אחד מיני מצבים רבים בהם נמנעו מאיתנו צרות רבות.

הזיכרונות הנוספים מאותו כפר שמנה לא יותר מחמישים נפש היו ממעשי הקונדס שעשיתי. למזלי רובם נמחקו. נהגתי לקצוץ עשב עבור החיות שלי. הורשה לי להשתמש במגל הקטן. המגל הגדול היה בשבילי טאבו. אך אני רציתי לנסות פעם לחקות את האיכרים ולקחתי את המגל הגדול. הכל הלך טוב, עד הרגע בו היינץ קפץ לרגליי. היה קשה לשכנע את הוריי, שהפצע העמוק בבשרו של היינץ נוצר מהמגל הקטן. כמובן שאחי השתמש בשקר זה כקלף נגדי. רוב המריבות היו כשהיינו שלושתנו יחד. פעם דחפו אותי אחי לאמבטיה. התוצאה הייתה נוראית. מאותו הרגע נאלצתי לחיות עם רווח בשיניים, מה שהשפיע על המודעות העצמית שלי לאורך שנים. לא יכולתי לקבל את עצמי עם רווח בשיניים. אך בבית שוב, לא נאמר על כך מאומה.

עוד דבר התברר לי פה לראשונה. בפעם הראשונה התעניינתי במין השני. לפתע הציפו אותי מחשבות מיניות, שלא יכולתי להבין. התביישתי בהם ולא ידעתי אם זה נורמלי או לא. למרבה המזל יכולתי לגרשם ולדכאם בעזרת משחק הכדורגל.

כמובן שביקרתי גם שם בבית הספר. בכל יום אסף אותנו האוטובוס של בית הספר לכפר השכן. אהבתי את מורת. היא הייתה מנומסת וכנה איתי. דווקא עליה ניסיתי להרים יד עקב מקרה זוטא וכמעט הכיתי אותה. אני זוכר איך חשבתי אז – שוב אני מאכזב.

לא מצחיק בכלל

אני חייב להוסיף פה הערה לגבי התקופה של ראשית בית הספר. משהו שהשפיע משמעותית על התנהגותי בבית הספר, בעיקר עם דמויות סמכותיות. נכון להיום, לא זכור לי עדיין היכן ביליתי את השעות הראשונות של בית הספר. החיפוש במחוזות השונים לא העלה מאומה בחכתי. לכן, לא אוכל לומר היכן בדיוק קרה המקרה הבא. באותה תקופה לכל אחד היה לוח שחור קטן וגיר. פעם אחת הצטרכנו לכתוב את שמנו לכל רוחב הלוח. עשיתי זאת בהתלהבות. התאמצתי ולמרות זאת כתבתי את שמי בשגיאה. אני חושב, זאת הייתה המורה שהעמידה אותי לצחוק במהלך אותו היום בפני כל הכיתה. התמונה הזאת, עומד בפני כל הכיתה וכולם צוחקים עלי, חרוטה במוחי. בכל מקרה, מה שנשאר היה – בבית הספר אסור לעשות טעויות. כתוצאה מכך, הצבעתי רק כשהייתי בטוח במאת האחוזים, כמעט ולא

שאלתי שאלות, ולעיתים קרובות העמדתי פנים כאילו הכל ברור לי. מקרה זה ואחרים הובילו אותי לכך שבטחתי פחות ופחות בדמויות סמכותיות.

אבא היה נוכח

נחזור אחורה. היו גם רגעים יפים! אבא הצטרף למשחק הכדורגל הראשון שלי עם הנבחרת של מועדון הכדורגל. היה לו מצב רוח טוב, ככל הנראה, היה מרוצה מההישגים שלי. לרגע נדמה היה, ששררה בינינו הרמוניה, למרות הרגשת חוסר הביטחון שהייתה לי. היו לנו גם רגעים נינוחים מעין אילו עם אבא שלי, וצידו האפל היה מוסתר מעינינו לתקופת מה. כלפי חוץ יכול היה ללבוש מעטה של גבר נעים הליכות, אך מאחורי דלתות ביתנו המשבר בין הוריי הלך וגדל מיום ליום. הכל היה בגלל כסף. אבא לא שילם את חשבונותיו. בנוסף, שמירת אמונים לאימי לא היה חוזקו. דבר אחד אנחנו, הילדים, לא ידענו שאימי התחבטה כל פעם מחדש עם השאלה – עד מתי אהיה מסוגלת לשאת זאת?

יוני 1969 העתקנו שוב את מגורנו. שוב שיחקתי כדורגל במועדון הכדורגל המקומי. אני נזכר, ולא בשמחה, על תקופת בית הספר ההיא. לעיתים קרובות נשמעה האמירה "הוא היה יכול יותר, אילו השתדל יותר". עד היום זכורות לי שיחות העידוד של אימי לנסות ולהשתפר. שיחות דומות היו לי עם מוריי, אך ללא הצלחה. יותר ויותר הרגשתי חסר נחמה בחיי. לא הבנתי מה בני האדם רוצים ממני. משמעות לקיומי הפכה להיות לי לחידה. בלילות קשה היה לי להירדם, סבלתי מכאבי בטן, ועולם החלומות היה מנוסתי.

הקשר לאבי התנתק לגמרי. הוא לא התעניין בי או באחיי. מאחורי עשר שנות חיים, אבל אפילו לא שנה שלמה אחת באותו בית ספר. בממוצע לא בילינו יותר מתשעה חודשים במקום אחד. פעם סיפרתי למורה אחד את חוויותיי מבתי הספר. שמתי לב שהיה לו קשה להאמין לכל הפרטים הקטנים שבסיפוריי. אבל זאת הייתה האמת. ברור שלא הייתי מלאך, אך מה שהרשו להם המורים של פעם כיום היה נחשב להתעללות. הגרוע מכל היו השינויים הרבים של מקום המגורים. כל פעם מחדש נאלצתי להילחם למען הישגים לימודיים וחברים. זאת הייתה רק שאלה של זמן מתי אשים קץ למאבקי עבור הכרה והתחברות. בנוסף, לא היה לנו בית קבוע בו יכולנו להיאחז. אחיי ואנוכי העדפנו לבלות בחוץ ורחוק ככל האפשר מהוריי.

חסר תקווה

אני חושב שבערך בגיל 11-12 אמרתי נואש למאבקי ונגררתי לכאן ולכאן. לא נותר בי כוח לעמוד בפני החיים והאתגרים שהם מציבים. או יותר נכון לומר- לא היה לי מושג מהם החיים באמת. היו כמה ניסיונות כושלים לעשות משהו עם חיי, וכל פעם מחדש לבלבה בתוכי תקווה לטוב יותר. אך כוונה טובה אינה מספיקה בכדי להצליח בחיים. בכל אופן, מה שהיה צריך

לקרות, קרה. הורי התגרשו ב- 1971 ואנחנו עברנו לגור בעיר הגדולה – ציריך. גרנו בפרוור של סרסורים, זונות, חובבי רוק והיפים. בכך התחיל פרק חדש בחיי בתוך עולם זה.

בחרות אבודה

הסם הראשון...

בתחילת שנות השבעים התחלתי לעשן. בתחילה מתוך סקרנות והרצון לשייכות. אבי היה מעשן כבד ואימי עישנה בסתר, כיוון שאבי אסר עליה. גם לשתות אלכוהול התחלתי. באופן ייחודי נגעלתי מעצמי כששתיתי יותר מדי. כך קרה שלאחר הפעם הראשונה שהשתכרתי, דאגתי לא לשתות שוב יותר מדי.

כמובן שגם בנות התחילו לעניין אותי. כבר לא זכור לי מי לקח חלק בעניין, אבל ערכנו לנו מרתף מסיבות, וזה הוביל בקלות למופקרות. לא היה לנו מושג על המין השני ונצפה מאיתנו ללמוד על הנושא מחוברות תואמות. בכל אופן, לגלגו עלי במשך זמן רב כיוון שהאמנתי שתינוקות באים לעולם דרך חבל הטבור של אימם. במילים אחרות, הרגשתי כבול בקרבתנו של המין השני.

חופש לא בריא

אחיי ואנוכי חיינו כילדי מפתח. אמא נאלצה למצוא עבודה לאחר הגירושין, ורוב הזמן הייתה מחוץ לבית. אנחנו יכולנו לעשות כעולה על רוחנו, ולאמא לא היה כוח להתמודד עם שלושה נערים מתבגרים. כשאבא עוד היה בבית השליט סדר בבית בדרכו הדומיננטית, ועכשיו אנחנו. כמו כן המצב הכלכלי הוסיף דאגות לאימי. לא מספיק גירושין ומעבר דירה, אימי עברה גם תאונת אופניים ושברה את עצם-הבריח. עקב כך לא יכלה לעבוד למשך זמן ארוך. לא היו לנו חסכונות, לא היו קרובי משפחה שיכלו לעזור. או שהם כבר מתו או שניתקו איתנו קשר. אמא לא קיבלה בגירושין מאומה, למרות שאבא התחייב לשלם עבור כל ילד 150 פרנק. הכסף מעולם לא הגיע. לבסוף, נאלץ משרד הרווחה להתערב. רק חודשים ספורים אחר כך הרגשתי בקיומו של הלחץ הכלכלי בו עמדה אימי. על מנת לשרוד לקחה אימי הלוואה קטנה בריבית גבוהה. זמן קצר לאחר מכן דובר על בית מחסה עבורנו, הילדים. אימי דחתה זאת על הסף. לפיכך, נאלצנו להסכים לסיוע ממשרד הרווחה, אותו כמעט ולא ראינו.

סוף לבית הספר

תקופת בית הספר התקרבה לסיימה. בשנת הלימודים האחרונה שלי הייתי במה שנקרא "שנת עבודה", כנראה בגלל שלא ידעו מה לעשות איתי. בתחילה הגעתי לאגף המתכת אחר כך לאגף בניה. במחצית האחרונה הייתי אמור לסיים את המסלול המקצועי אותו התחלתי. למרות שרבותי עם המורה של אגף המתכת, חזרתי. פשוט רציתי לעבוד עם מתכת.

כשחיפשנו עבורי מסלול חניכות להתמקצעות², יועץ מקצועי העיר לי הערה שהרגיזה אותי מאוד. מבלי לדבר רבות על הציפיות שלי, המליץ לי ללמוד את המקצוע של מנקה ארובות. הדבר החיובי בעיניי היה שויתרתי תכף ומייד על עזרתו ולקחתי את היוזמה בעצמי. חיפשתי לעצמי מקום הכשרה בעיתון. לבסוף מצאתי מקום הכשרה פנוי כמסגר בשתי חברות שוויצריות מוכרות. להפתעתי זומנתי לפגישה על ידי חברה בשם Schindler AG. שני גברים ראינו אותי והצטרכתי לעבור מבחן. ימים ספורים אחר כך קבלתי תשובה שאוכל להשלים ארבע שנות הכשרה כמסגר בניין. לא רציתי להחמיץ את ההזדמנות הזאת, למרות שמצבי הגופני לא היה במיטבו להכשרה שכזאת.

ובכל זאת, ב- 1973 נרשמתי בשמחה רבה להתמחות הזאת. בינתיים הספקנו להעתיק את מקום מגורינו שוב, באותה העיר. ניסיתי לתת לחיי קצת צורה, זאת אומרת, הסתובבתי עם "אנשים רציניים" ככל האפשר. רציניים? מה זה אומר? גם הקולגות האלו עשו שטויות, אך לפחות לא צרכו סמים קשים וניסו להתרחק מהם. לא הרגשתי בנוח איתם. היינו כמאה מתלמידים וה"פריקים" עניינו אותי יותר מלכתחילה. לאט לאט התדרדרתי והתחברתי יותר ויותר עם אותם "פריקים". את השנה הראשונה ללימודי העברתי עוד איכשהו. יותר ויותר הכתיבה המריחואנה את סדר יומי. לא ראיתי בכך שום סכנה. יש כאלה ששותים יין ואני נהנה מהעישון – מה ההבדל?

גם אחיי

בשנה השנייה ללימודי עברנו שוב דירה בתוך העיר ציריך, בה גרה אימי עד היום. מבלי שהבחנתי ירדו גם אחיי מהפסים. היינץ הפך לקורבן הסכיזופרניה. עד היום אינני יודע כיצד נגרר לסמים. סיפורו, בכל אופן, טרגדיה בפני עצמה. הייתה תקופה שבה הצליח לדבר איתנו רק באמצעות שפת הסימנים, הוא חי היה בעולם משלו. כל הטיפולים האפשריים ושהייה בבתי חולים לא עזרו בכלל. בסוף ימיו חלה בשלוש מחלות קטלניות, והוא נפטר בשנת 1995 מדימום ממושך בקיבה. רודי החל להשתמש בסמים קשים בערך באותה התקופה בה אני התחלתי. איך ועם מי, לא ידוע לי. בהתחלה לא רציתי לערב את אחיי בכל העניין, בדיוק כמו שגם אחי רודי חשב. מאוחר יותר היינו בדרכים לעיתים קרובות ביחד. רודי נפטר בשנת 2005 ממנת יתר של מתדון.

בפעם הראשונה מאוהב

בתחילת שנת הלימודים השנייה הייתי עדיין בתקופת הסמים המחפירה שלי. באותו החורף במהלך חופשת הסקי השנתית פגשתי את אהבת נעורי. הייתי באמת מאוהב. נוכחות רוזה בחיי השפיעה בצורה מעודדת, גם על לימודי. שביב תקווה צץ באופק חיי שנמשך כשנה

² בשוויץ נהוג ללמוד מקצוע לאחר תקופת בית הספר במסגרת של לימודים והכשרה מקצועית במקומות עבודה.

אחת. לרוע המזל התגרשו הוריה, וכיוון שגם אני תוצר של משפחת גרושים, נסחפתי גם אני, כאילו כעזרה, לכל תהליך הגירושין, דבר שגרם לי אי נעימות. רוזה במצוקתה נאחזה בי יותר ויותר. קרבה זו לא מצאה חן בעיניי, ונאלצתי להיפרד ממנה פרידה מכאיבה מאוד. בדרך התנהגותי הבלתי מובנת הכאבתי לה מאוד, על זה אני מצטער כל כך עד היום. המזעזע הוא שממצב של קורבן הפכתי לגורם העוול. עם הזמן איבדנו קשר ולא התראינו יותר מעולם.

סוף כל סוף חברים

עם הזמן הפכתי להיות חלק מחבורת מסוממים איתה הסתובבתי, וכמה שהדבר נשמע בנאלי הרגשתי איתם כמו בבית. בפעם הראשונה בחיי היו לי חברים. למרבה הצער, כולם צרכו סמים, חלקם הזריקו הרואין. בתחילה עמדתי בגבורה בניסיון של סמים קשים וחשבתי לתומי שלעולם לא אצטרך להם. כיוון שעולמי היה טוב רק כשהייתי נטול חושים, נהייתי יותר ויותר פתוח לחוויות חדשות. פעם, בפסטיבל שהתקיים תחת כיפת השמיים התגלגלה לידי ההזדמנות הראשונה לעשן הרואין. באופן אינטואיטיבי חוויה זו הייתה כמו גן עדן עלי אדמות!

ניסיתי גם דברים אחרים. כמו כל היפי אחר חיפשתי את דרכי בדת ההינדואיזם. באתי במגע גם תלמידי הארי-קרישנה, אך משהו דחה אותי מאוד ועזבתי אותם. ניסיתי גם כמדיום בספיריטואליזם, אך כל החוויה הפיחה בי רק פחד. תורת הנסתר הפכה לגירוי רגיל בחוגים שבהם הסתובבתי, וכך קרה שבאתי במגע גם בתחומים מסוכנים. פעם, קילל אותי שותף, ממנו גנבתי מאה פרנק, בצורה כזאת שצייר על הקיר ראש ותקע בתוכו סיכות רבות, ובכך איחל לגנב שלא ידע מיהו, כאב בל יתואר. שנה שלמה סבלתי מכאבי ראש בלתי נסבלים!

החלטה קשה

עישון הרואין זהו עסק יקר, נאלצתי גם אני יום אחד להחליט החלטה קשה. רציתי להזריק, מצד אחד כיוון שלעישון מריחואנה לא הייתה אותה השפעה רצויה ומצד שני כיוון שלא היה לי כיוון יותר בחיים. לא ידוע לי מדוע היה לי בבית מזרק והרואין, אני חושב שאלה היו שייכים למסוממים הרבים שנכנסו ויצאו מביתנו, לא רק חבריי אלא גם חברים של אחיי.

למרות שהייתי לבדי, הסתגרתי בחדר האמבטיה בזריקה הראשונה. בעודי מכין את הכל לקראת ההזרקה עלתה בי מחשבה שעד היום זכורה לי: "וולטר, לא משנה מתי יגיע היום בו תמות, אבל עד אז אתה צריך לנסות הכל." ידוע שההרואין בו זמנית מרגיע ומרומם רוח. הוא מתעלה על כל פחד והרגשת ריקנות, בעיות ומחלוקות מתפוגגות, וישנה הרגשה של שלמות. וכך זה פעל גם בחיי, ההרואין שחרר אותי "מעולמי", העולם שלא יכולתי לשאת עוד.

סירבתי להאמין שהשפעה זו תהיה קצרת טווח ועם הזמן תחלש. התוצאות הפיזיות והפסיכיות קשות לחיזוי. אדם מאבד כל חלקיק של חיים ראויים לכבוד ולבסוף מחכה למוות בגיל צעיר. עד כמה שזכור לי, רוב חבריי לא שרדו את התקופה הזו. חבר טוב שלי התאבד בתלייה מרוב ספקות, חבר אחר סגר עצמו בחדר ומבלי לומר מאומה ירה לעצמו בראש ברובה סער, הוא לא דיבר קודם עם אף אחד על כך ולמעשה אף אחד לא ידע מה מתרחש במוחו. וישנן עוד הרבה דוגמאות, אך נעזוב אותן. הייתי נרקומן עדיין לא ברמה של מחשבות קטלניות. ארבע השנים הבאות גרמו לי להבין מה זה אומר להיות מכור.

המנהל שלי

התמכרותי לסמים הפכה עם הזמן ברורה לעין, גם המנהל שלי שם לב לכך. הוא עשה הכל בכדי שלא אוותר על הלימודים, גם אם זה היה כרוך בכך שהוא בא ואסף אותי מהבית. כשהגיעו מבחני הגמר, הייתי מוכן לעבודה המעשית - הודות לו. המבחנים לא היוו בשבילי בעיה, בהתחשב להתייחסותי המינימאלית. את הבחינות התיאורטיות עברתי גבולית. הייתי חצוי. מצד אחד הייתי שמח לקבל ציונים טובים ומצד האחר התנהגתי באי אכפתיות. הגעתי למצב כזה, שערב לפני הבחינות בשרטוט הייתי על L.S.D. למרות זאת, בקושי עמדתי בבחינות הגמר.

בחגיגות הסיום ללימודים הגברתי את כמות צריכת הסמים. נסענו להמבורג שבגרמניה וביקרנו ברחוב ריפרבאן – רחוב חיי לילה הידוע, שעניין אותי יותר מכל אתר אחר בעיר. בטיול לכבוד סיום הלימודים היינו בהרגשת שאננות נעלה אפופים סביבנו סרסורים, זונות, מטורפים ועוד טיפוסים אחרים. רובינו הוציא כסף רב יותר ממה שתוכנן על משקאות חריפים, נשים וכתובות קעקע. אני נזכר איך חפשתי עם חבר אחד שלי חנות של קעקועים. בעוד חברי החליט על קעקוע גדול על זרועו, הרהרתי לעצמי אם לעשות גם כן. החלטתי לוותר על כך, הודות לארנקי הריק.

מזרק משומש

להפתעתי יכולתי להמשיך לעבוד בחברה כמסגר עד לצבא³. באותה תקופה העברתי שגרה של עבודה, בה הזמן עבר פחות או יותר טוב, והזמן הפנוי ברדיפה אחר סמים. כמו לכל המכורים, השגת הסם היתה האתגר הגדול ביותר עבורי. תקופה מסוימת השגתי את הכסף מהבנק. הייתה לי משרה ויכולתי לקחת בקלות שלוש או ארבע הלוואות, כל פעם בסכום של 6000 ו-12000 פרנק שווצרי, ובעודי יוצא מהבנק ובארנקי הכסף, ידעתי שאת הסכום הזה לעולם לא אוכל להחזיר.

³ השירות הצבאי בשווייץ הינו שירות חובה ומתחיל בגיל 20 בערך.

מסתבר שעוד קודם התגייסו לי לצבא נדבקתי במחלה כלשהיא ממזרק משומש. בזמנו קשה היה למכור להשיג מזרק, וכשהיה לו אחד הוא השתמש בו כמה שאפשר. לא זכור לי, מה בדיוק עשיתי כשהיה לי סוף כל סוף את ההרואין ביד. המים הנחוצים הושגו בשעת מצוקה מהאסלה או משלולית אחר הגשם. כשמחט המזרק הייתה קהה, שייפתי אותה בשופן פשוטה, אולם את המזרקים חילקנו ללא חושבים!

את שרותי בצבא התחלתי בדלקת בכבד ללא יודעין. מדוע ולמה נאלצתי בצבא להצטרף ליחידת רוכבי האופניים, נשאר לי כחידה. היכולת הגופנית שלי הייתה כל כך ירודה, רחוקה מלשרת ביחידה מעין זו.

רחוק מהמציאות

המכור לסמים חי בעולם דמיוני. המציאות אינה משתקפת כאמיתית ונראית לרוב כחסרת תקווה. רציתי לנצל את תקופת השירות הצבאי על מנת להיגמל, אך זה לא הצליח. בלילה הראשון ישנתי עוד טוב עקב השפעת הסמים, אולם למחרת בבוקר כשנשמע קול חלש ממרחקים, לא ידעתי איפה אני נמצא. לאיש שהעיר אותי לא היה אכפת כלל, והוא הרים את מיטתי מעט בכדי לשמוט אותה. אני בתגובה המטרתי עליו קללות אחדות ובכך היה ברור, שלא תהיה ידידות בינינו.

ביום יום היה לי חדש וקשה. עקב המאמץ הגופני הקשה הייתי מותש בערב, ולמרות זאת, פעם אחת לא יכולתי להירדם. חשבתי שזה עקב תופעות הגמילה. יום אחד העירו לי חברי לחדר על עיני הצהובות, והצטרכתי לעשות משהו בעניין. ביקורי הראשון אצל הרופא הצבאי היה כשלוון. כולם דברו צרפתית כי שרתתי בצד הצרפתי של שוויץ. לא קרה כלום וחזרתי ליחידה. נחלשתי מיום ליום וניצלתי כל דקה למנוחה. עדיין זכור לי שהיה לי חשק כל הזמן לסלט. ואז הגיע היום שלא יכולתי יותר. אמרתי זאת בבירור ל"חברי", אותו אחד שהעיר אותי בבוקר הראשון. הוא קרא לקצין, וכשהוא ראה אותי אמר, "סיים את התרגיל ואחר כך נביא אותך לבית החולים."

וכך היה. רק הגעתי לבית החולים הושמתי בבידוד תחת תפריט מבוקר. אובחנה צהבת חמורה, ובזה הסתיימה הקריירה הצבאית שלי. עשרה ימי בידוד עברו עלי בבית החולים המחוזי ואחר כך הועברתי לציריך, לבית החולים "וואיד". שם התחלתי מיד להזריק שוב הרואין. צוות בית החולים לא היה מרוצה מהרעיון ושחררתי מוקדם מהרגיל.

על סף תהום

הצלחתי איכשהו להוציא רישיון נהיגה ומיד רכשתי לעצמי את המכונית הראשונה - בהלוואה כמובן. את שאר הכסף הוצאתי על סחר בסמים. נסעתי לאיטליה באופן קבוע או יצרתי קשר

עם סוחר סמים במילאנו. לא הרווחתי ממש מהעסק כי את רוב הסמים צרכתי בעצמי, או חילקתי אותם. וכך גדלו חובותיי ונאלצתי למצוא פתרון אחר לספק לעצמי את הצורך לסמים. לזמן מה פרצו חברים שלי לבתי מרקחת, כיוון שהייתי שותף שולי לעניין נעצתי בידי המשטרה. לא הייתי קשור לפריצות, לכן המשכתי לסחור. פתחתי במלחמה עם המשטרה, לכל המאוחר עד ששוטר אחד איים עלי באקדחו. הוא כמובן רק רצה להפחיד אותי, וגם הצליח. מדי פעם נעצתי, נשפטי, ולמזלי ביליתי רק תקופות קצרות במעצר. זה היה רק עניין של זמן עד שמשהו חמור יותר יתרחש.

מצבי הגופני החמיר ולא הבחנתי בכך שהדלקת בכבד בכלל לא נרפאה. עבודה לא באה בחשבון, הייתי חלש מדי. מה שהצלחתי להסתיר עד עכשיו נגלה לכל. שקלתי 55 קילו בלבד, והמשכתי להרזות. נאלצתי ללכת לרופא המשפחה. הרופא שלח אותי מיד לחדר מיון, ואני, תחת השפעת הסם ותרופות שונות לא הרגשתי שום כאב, אמרתי לרופא שאסתדר ואגיע אל בית החולים בכוחות עצמי. חולם בהקיץ החלטתי ללכת לטיול בהרים, אולם קודם רציתי להיכנס הביתה בכדי לארוז את החפצים החשובים. בבית נשכבתי על המיטה ונרדמתי. כשהתעוררתי כבר היה ערב. מצאתי את עצמי בסיטואציה מיוחדת. כאילו הייתי בעולם אחר, לא אמיתי שהכול התנהל בו לאט. הודעתי לאימי שאני קופץ לבקר חבר, בכדי להחזיר לו חוב, מה שהיה נכון. לקחתי את מפתחות האוטו ויצאתי. אימי רצתה להגיד לי משהו, אך לא העזה, ומבלי להוסיף דבר נכנסתי לאוטו.

מה שקרה אחר כך נודע לי מאוחר יותר בעיקר מהמשטרה ומאחרים. את הרוב אינני זוכר יותר. מסתבר שהגעתי אל בית חברי. בדרכי אליו כנראה וכמעט דרסתי אישה וגרמתי לכמה נזקי חניה. עם חברי עישנתי עוד ג'וינט ועזבתי, למרות שהוא הפציר בי להישאר. רציתי הביתה, אולם עוד ביציאה מהשכונה דרסתי כמה מכשולי דרך. המשטרה הייתה כבר בעקבותיי. בחזרה לעיר בצומת מסוים התנגשתי בחלקו האחורי של האוטו מלפניי. יצאתי מהאוטו, התנצלתי בפני הנהג, נתתי לו את הפרטים שלי והמשכתי לנסוע. לנהג האחר לא הייתה אפילו הזדמנות לומר משהו. את התאונה הזאת אני זוכר, ומתוך ייאוש החלטתי לא להמשיך ישירות הביתה אלא להיכנס לניִיִרדורף⁴ לקנות הרואין. פה נאלמתי. הרגשתי כמו רדוף רוחות, תגובותיי היו איטיות מדי. איכשהו ראיתי אורות בלימה מלפניי, אז עצרתי, אולם מאוחר מדי – ושוב התנגשות. בערפיליות נזכר אני איך שוטרים הוציאו אותי מהאוטו ושמו עלי אזיקים, מסביבי המולת קולות ואורות עמומים לא הבנתי מה בדיוק קרה.

רק למחרת בבוקר כשהתעוררתי בחדר סגור התפכחתי. לא היה לי מושג איפה אני, וכשפתאום אדם בחלוק לבן התקרב אלי, אחזתי בו בצווארנו, והלה ברח בבהלה מהחדר. הדלת נסגרה ומשהו בתוכי נשבר. בכיתי ללא הפסקה. הדלת נפתחה שוב. אמרתי לאח

⁴ פרור בציריך המוכר כאזור של פשע וזנות

שנכנס שעצם היותי במקום סגור מטריפה את דעתי לחלוטין. הייתי מאושפז בבית חולים פסיכיאטרי. הועברתי למחלקה פתוחה. נסיעת הטירוף שלי הסתיימה במשפט כמובן, אינני מעז לחשוב אפילו מה היה קורה לו הייתי הורג מישהו בדרך.

התנסות מוליכה שולל

ימים ספורים אחר כך יכולתי להשתחרר מבית החולים הפסיכיאטרי ונאלצתי להתאשפז בבית חולים רגיל. המשכתי להזריק סמים למרות מצבו החמור של הכבד שלי. חבריי ביקרו אותי בבית החולים באופן קבוע. ערב אחד ישבתי עם חבריי בבית התפילה של בית החולים. אינני זוכר יותר מה צרכתי, כך שלפתע חשתי רע מאוד. נפרדתי במהרה מחבריי וחשתי אל חדרי. חלקתי את החדר עם עוד אדם ומיטתי הייתה קרובה לחלון. איכשהו גררתי את עצמי למיטה ומכאן ואילך חלמתי.

ראיתי את עצמי נכנס דרך מנהרה מוארת באור בהיר, מחזה מיוחד ויפה, אין מילים בפי. הלכתי בעקבות האור ולא חשתי עצב או כאב. כל כולי רצה להתעטף באור הזה. כשלפתע התעוררתי בכאב ראש חזק ואני מביט בפרצופה של האחות ממשמרת הלילה. הייתי בחדר זר מוקף סביבי אנשים. ראשי התפוצץ מכאב ושמעתי את האחות אומרת, "היה לך מזל גדול, מר בכמן, כמעט ולא נשארתי בחיים." התאכזבתי כל כך וצעקתי על האחות הנחמדה הזו, "למה לא השארתי אותי למות?" היא ניסתה להרגיע אותי והמשיכה לדאוג לי בצורה מרגשת. שום דבר לא יכול היה להחליף את מה שחוויתי. היא חזרה שוב ושוב לומר לי בוודאות איזה מזל היה לי וסיפרה לי מה קרה: שכבתי במיטתי, פרצופי מוטה לחלון. החלון היה פתוח ורוח קרירה נכנסה פנימה. שכני לחדר, שלא יכול היה לראות אותי התלונן וביקש שאסגור את החלון. כיוון שלא הגבתי, הוא קם בכדי לסגור את החלון. הוא הבחין שפרצופי היה כחול וחלץ על לחצן החירום. צוות בית החולים הוביל אותי אל חדר אחר וחיני ניצלו שוב. מאז אותו מקרה התייחסתי למוות בצורה אחרת. מאידך, הייתי גם מאוכזב. הסקתי מכך שהחיים ממשיכים לאחר המוות.

חוסר תקווה גרידא

שחררתי לאחר מכן מבית החולים, והרופא יידע את אימי, "אם בנך לא יעשה משהו בנידון, תוך ארבעה חודשים יסיים את חייו." תחת לחץ מצד אימי ומצד הרשויות הרווחה נסעתי יחד עם אחי רודי לארבעה שבועות לאזור טסין. הצלחנו להימנע מהרואין אולם הרבינו לשתות יין. לאחר שחזרנו הכול המשיך כמו שהיה בעבר. לבסוף קבלתי מהרופא מתדון. הוא טען שהמשך טיפול גמילה לא יוביל אצלי לכלום. אני כמובן שמחתי והמשכתי לחפש אחר מקום עבודה. בקיץ 1979 עבדתי בבניין. בסיום יום עבודה קבלתי את מנת המתדון שלי והצלחתי

לעשות דרכי הביתה. דירה קטנה הייתה ברשותי. בדרך כלל הייתי מגיע מותש והולך מיד לישון.

פעם נרדמתי עם סיגריה דולקת בפי. המזרון החל לבעור. באותו הערב אמא רצתה לאסוף אצלי את הכביסה, וכשנכנסה לחדר כולו היה מלא עשן. הייתי חסר הכרה, והיא מיד קראה לשירותי הבריאות. רק למחרת בבוקר, במרפאה הפסיכיאטרית חזרתי לעצמי והוכרחתי לעבור גמילת מתדון. לאחר שלושה שבועות שוחררתי ומצבי הנפשי היה מעורער. מחשבותיי היו סביב המוות. למעשה, זמן רב כבר קיללתי את החיים שלי ובימי ההולדת משאלתי הייתה למות. אולם לאחר הגמילה הפעם הייתי אדיש הרבה יותר. לדעתי השפעת המתדון על נפש האדם היא בלתי צפויה. הסתובבתי עם מחשבות התאבדות. צרכתי סמים ללא גבול וללא הבחנה, כל מה שבא לידי. לפעמים הייתי אדיש או עצבני, לא הכרתי את עצמי יותר.

סוף שנת 1979 הבינה משפחתי שבדרך זו לא שאר בחיים. כשלא הייתי בבית, ביליתי את זמני בנידרדורף שבציריך. סרסור אחד סיפר לי על מקום בשם "Best Hope". לא היה לו מושג מה זה בדיוק, אלא הוא טען שמכרה שלו מכירה את המקום הזה ושהוא יודע שהשהות שם בשבילו ובשבילי לא יכולה להזיק. כנראה בדצמבר 1979 קצת לפני חג המולד הייתי "שרוף" לחלוטין. לא היה לי מאומה. כל מה שנתן כסף נמכר, רישיון הנהיגה נשלל, נותרתי עם חוב עצום. מדי פעם מוקדם בבוקר צלצל הפעמון בדלת ואדם נעמד בפתח כשבידו חשבונות לתשלום. את כולם קיבלתי בפנים אטומות, בליבי ידעתי שלאדם כמוני אין עתיד בחברה. כמות הסם שבתוכי הפסיקה כבר להשפיע ולרגש אותי. נזקקתי להרואין רק בכדי לעבור את היום ללא כאבים. הייתי לכוד ולא יכולתי וגם לא רציתי להמשיך כך יותר.

אותו סרסור נתן לי את הכתובת של "Best Hope" ובניגוד לו, כתבתי להם גלויה. לא יאומן, אבל קבלתי תשובה ימים ספורים אחר כך. בגלל שבהזמנה כתוב היה שבמקום אסור לעשן, זרקתי אותה לפח ואימא שלי התאכזבה מאוד. היא תלתה תקווה שסוף כל סוף משהו עומד להשתנות. לעומת זאת אני שכחתי מאותה ההזמנה.

בבקשה לא שוב

בחג המולד הרגשתי לא טוב. שוב ניסיתי גמילה. אימא קישטה את עץ החג, והשתוקקה לחגוג ברוגע. היינץ הסתובב בדירה הלך ושוב מוכה במחלת הסכיזופרניה המתקדמת שלו. לא ניתן היה לתקשר איתו. חיכיתי בקוצר רוח לאחי רודי. כשהגיע, נתן לי חבילה קטנה ובה הרואין עם פתק קטן ובו היה כתוב "אמור להספיק גם למחר". לא ייחסתי לפתק חשיבות ונכנסתי לחדר האמבטיה. צרכתי את כל הכמות בבת אחת. כשיצאתי מחדר האמבטיה שאלה אותי אימי, "וולטר, נוכל להתחיל בחגיגת החג? הנה מתנת החג שלך."

עד היום מצלצלות המילים הללו בראשי. אלו היו המילים האחרונות ששמעתי באותו הרגע. קרסתי על הרצפה עקב מנת יתר. רק למחרת בבוקר התעוררתי והמילים הללו עדיין מהדהדות באוזניי. זוהי הייתה הנקודה השפלה ביותר בה נבהלתי מעצמי. בו זמנית התביישתי וכעסתי על עצמי. אימי אמרה שצבע פניי היה כחול לגמרי ושמתי לב לפחד בעיניה. אימי לוקחת כדורי הרגעה כבר זמן רב על מנת להתמודד עם הפחד שיש לה על בניה. הייתי כל כך טרוד בעצמי שלא שמתי לב אליה כלל.

קשה לי לתאר את הרגשת חוסר האונים וחוסר התקווה התמידית שאפפה אותי. אדם מכור חושב שכל העולם סובב סביבו וישנו צורך כפייתי לספק את הרגשת ההתמכרות הזו. אתה מודע לכך שמדי פעם נפגעים אנשים שאתה אוהב, אולם לבסוף צורך ההתמכרות חזק יותר ומאלץ אותך לעשות דברים שאינך רוצה לעשות כלל. לצאת מהמעגל השטני הזה קשה מאוד אך לא בלתי אפשרי.

אם אתה קיים...

מה הפלא שאימי נכנעה? כל ילדיה מכורים לסמים. כל צלצול טלפון, נקישה על הדלת או איחור שלנו לחזור הביתה עורר בה פחדים נוראיים. היא לא ידעה מה בדיוק קורה. באותו חג המולד של 1979 המצב החמיר עד כדי כך שעגנת ייאוש אפפה מעלינו. בתוך האפילה נזכרתי שיש לנו בבית דף מידע של Best Hope. מצאתי את מספר הטלפון וניסיתי לתפוס מישהו מעבר לקו, אבל נתקלתי במענה טלפוני בלבד. מאוחר יותר נודע לי שהם היו בחופשת סקי. התיישבתי בסלון וחשבתי שאני עומד להשתגע. ייאוש תקף אותי והייתי מוכן לכל דבר. מחשבות התאבדות הציפו אותי מצד אחד ורצון לנקמה מן הצד האחר. תודה לאל שלא היה ברשותי שום נשק.

פתאום, ללא התראה ראיתי מולי פרצוף בוכה. אותה הדמות נראתה לי חיה, החלק העליון של הגוף היה ערום, ידיים מוטות לצדדים ודמעות הציפו את לחייה. לא היה לי מושג מי זאת הדמות. קראתי בקול, "אם אתה קיים, עזור לי!" הדמות נעלמה ולמחרת המשכתי להתנהג כאילו לא היה כלום.

חודש ינואר של שנת 1980 התנהל כרגיל. את דמות הפרצוף הבוכה שכחתי או הדחקתי. הצטרכתי כמו בכל יום לצרוך את "החומר".

עקור מן המוות

יומי האחרון כמכור

באותו יום שבשגרה ב- 21 לינואר 1980 הכרתי אדם צעיר שהציע לי למכור בשבילו סמים. הוא התנהג מוזר, אולם בשבילי החשוב ביותר היה ההרואין שברשותו. למחרת המשכתי למכור עבורו עד שהחליט שהוא רוצה את הסמים בחזרה. הוא הציע לי להצטרף אליו ואני הסכמתי בתקווה שאוכל להיות קרוב למקור סמים. לאחר הליכה של כברת דרך ארוכה נעמדנו בפני דירה ובחור צעיר פתח את הדלת. רגעים ספורים אחר כך שאל אותי, "מה אתה עושה בקשר להתמכרות שלך?" שיקרתי לו בטענה שביום שישי הקרוב יש לי פגישה במרכז גמילה. ביום הזה אמורה הייתה להיות לי אמנם פגישה ב- Best Hope אולם לא התכוונתי באמת ללכת. הוא לא עזב אותי והמשיך לשאול, "ומה אתה עושה עד יום שישי?" הודעתי לו שאני מכור כבר כל כך הרבה זמן, כך ששלושה ימים לא ישנו מאומה. ואז שמעתי אותו אומר, "חכה!"

הוא עזב את החדר, חזר לאחר זמן מה ואמר לי שאוכל כבר מחר ללכת ליום ניסיון. הוא דיבר עם האחראים והם אמרו שהכול בסדר. שוב ניסיתי להתחמק ואמרתי, "יופי, אבל אני צריך לחזור הביתה, להתקלח, ללבוש בגדים נקיים, ככה אני לא יכול ללכת." הוא לא נעתר לבקשתי וענה לי מנגד, "אתה מוזמן לישון פה, ומחר נביא אותך לתחנת רכבת." והוסיף ששותפי החדש, סוחר הסמים, ילווה אותי.

תפילה גרמה לשינוי

וכך היה. לאחר לילה ארוך ומייגע מצאתי את עצמי מוקדם בבוקר בדרכי לאזור אֶפְנֶצֶל. בשעה עשר בבוקר ישבתי בחדר אורחים גדול עם אנשים זרים. הם התנהגו בעיני בצורה אחרת. לא הייתי מודע לעובדה שאני נמצא בבית של מאמינים נוצרים. בכל אופן ישבתי לי שם מכונס במחשבותיי. הייתי זקוק לסיגריות ולסמים. לפתע שמעתי קול שתלש אותי מעולם המחשבות, "אפשר לברך אותך?" הסכמתי. לא היה לי מושג למה הם מתכוונים. הסכמתי אפילו לרדת על ברכיי כאשר אותו אדם ביקש ממני זאת. אין לי מושג מה אותם אנשים התפללו, אבל שעתיים אחר כך נעלם הצורך שלי לסיגריות ולסמים. אחר הצהרים שאל אותי המדריך, הנס פטר פוגט, מה ברצוני לעשות. אמרתי לו שאין לי חשק יותר לחיות. בתוך תוכי צצה תקווה שאולי בבית הזה יש לי הזדמנות, במידה ואשאר פה. התאפשר לי להישאר ובאותו הערב הודעתי שלא אגיע הביתה. אימי ואחיי חשבו שהצטרפתי לאיזו כת מהודו. יומיים אחר כך, באותו יום שישי ה- 25 לינואר 1980 מסרתי את חיי לישוע. לא זכרתי יותר את הפרצוף הבוכה שהתגלה בפניי ארבעה שבועות לפני כן כשקראתי לעזרה, אולם ישוע לא שכח את קריאת העזרה שלי. מאותו היום השתנו חיי לחלוטין.

להלן תקציר על השינוי בחיי. פירוט רב יותר יתואר בספר הבא

אחר לגמרי

שבועות מספר גרתי ב- Best Hope תחת השגחתם של הנס פטר ואניטה פוגט. חייתי יחד עם עוד עשרים אנשים אחרים בעלי בעיות שונות. איזו תפנית חדה. הצטרפתי להתרגל לכך. סדר יומי השתנה לגמרי. למדתי לקום בשבע וחצי בבוקר, לאכול ארוחות מסודרות, ללכת לעבוד, ולעסוק בספורט. תקופה ארוכה הייתי רגיל שהיום היה לילה והלילה יום, הייתי רגיל לעשות כפי שעלה על רוחי. זהו היה שינוי מהותי בחיי, שינוי שכרוך היה במאבקים רבים.

מאותו היום בו התפללו איתי לראשונה לא היה לי צורך לסמים בכלל, גם לסיגריות לא ערגתי. הצורך הכפייתי נעלם. גופי ונפשי אמנם סבלו עדיין בתנודות קשות, אבל הרגשה של תמיכה ובטחון אפפה אותי רוב הזמן, הרגשה שאין לי מילים להסבירה. גם אם לא הצלחתי להירדם בלילות עדיין לא סבלתי מכאבים של גמילה. מפעם לפעם תקפו אותי מחשבות של עזיבה, אולם מעולם לא יישמתי אותן.

אמונה אמיתית משחררת

ב- Best Hope דיברו על אלוהים, קראו בכתובים והתפללו הרבה. במאבקי וברגעי מתח שצצו, מן הסתם, בחנתי את נוכחות אלוהים ואת עזרתו. הוא היה נאמן ולא יכולתי להתכחש יותר לישוע. ובכל זאת לא הצלחתי להבין את חיי המאמין. הייתי מרוחק מאוד ממגע עם מאמינים, חלקם היו לי זרים ואת חלקם לא הבנתי בכלל. הייתי במצב בו החוקים והמנהגים שונים לי לגמרי. באותו הזמן הרגשתי קרוב יותר אל המטופלים האחרים שהיו תמימי דעים איתי.

שישה חודשים חייתי כמאמין, אבל חיי הרוח שלי לא התעשרו. לא הבנתי את כל העניין הזה עם האמונה. חשבתי לעצמי אמנם אינני זקוק יותר לסמים, אבל בליבי אני עדיין מסומם. הכל השתנה ימים ספורים אחר כך, כשביליתי זמן מה עם האדון לבד.

ביום קיץ חמים ישבתי תחת עץ רכון בתפילה ובקריאה. על יד כתבי הקודש היה מונח ספר של דריק פרינס "חיים ואמונה". בעודי שקוע בקריאה התגלתה בפניי תפיסת מציאות שונה לחלוטין. בתוכי נולדה אמונה שעד כה לא הכרתי. הרגשתי בטחון וכוח בלתי מובן אשר לא נבע ממני הציפה אותי. הנה ציטוט מהספר: "אמונה אמיתית המבוססת על הכתובים נובעת מהלב ומשפיעה על אורח חיינו. אין המדובר במושג אינטלקטואלי שנובע מהמחשבה, אלא היא כוח יוזם ומציאותי שפועל בלב."

נדרשתי ללוא שאלו נמצאתי ללא בקשני

כוח על טבעי השתרר בתוכי שנתן שחרור עמוק בחיי. תמיד חשבתי שלחוות את כוחו של אלוהים זהו עניין מרתק ועצום, אולם מצאתי קשה יותר ליישם את האמונה. דף חדש נפתח בחיי. היה לי ברור שמאותו היום חיי שייכים לאלוהים. במשך חיי כמסומם הרגשתי שמישהו או משהו מכוונים את חיי ללא שליטתי. אלה היו חוויות שחורות, קרות ומפחידות. עכשיו הכול שונה, הרגשתי שייך ואהוב. סוף קיץ 1980 עמדתי בפתח חיי אמונה חדשים שזקוקים היו למחילה, שחרור וריפוי. אולם ללא החוויה הזו לא הייתי עומד בכל העליות והירידות שעברתי בשלושים השנים האחרונות. דריק פרינס אמר: "אמונה היא ישות של פה ועכשיו."

נסיונות מאבקים ונפילות רבות עמדו בדרכי, אולם בשלושים השנים האחרונות צעדתי בדרכים שבכוחות עצמי לא הייתי עומד בהן. בכל השנים חוויתי לראות בזכות אותה ישות של אמונה שאני מסוגל גם היום להישאר בדרך בחיי היום יום. כתוב באל הרומים פרק יוד פסוק 20 " נדרשתי ללוא שאלו נמצאתי ללא בקשני."

וכך היה לי, ישוע התגלה בפניי כשהייתי על סף מוות. הוא עזר לי למרות שלא חיפשתי ולא שאלתי אחריו. הוא ראה אותי אז בחדרי כששכבתי מגואל בדמי ואמר לי – חייה!

אפילוג

כמה פסקות בכתובים קוראות לנו לא לשכוח את פעולת אלוהים. פסוק מתהילים מבהיר זאת במיוחד "ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו" (תהילים קג, 3). שלושים שנה ללא התמכרות מרגילות את האדם לחיי היום יום הרגילים, לשמחה, לדאגות, ולמכאובים. לאדם קל מאוד לשכוח. לא חושבים יותר על מה שהיה וכמה "מזל" היה לנו בכלל. מזמן נפרדתי מחיי כהיפי ומחיי המרד שניהלתי. חיי כיום שונים לחלוטין, ובכל אופן אינני רוצה לשכוח או להסתיר מאין באתי, ובמיוחד איננו רוצה לשכוח למי אני מודה על חיי.

האלוהים בספר הבריתות, אלוהי אברהם יצחק ויעקב הוא מוחשי. הוא התערב בחיי ולכן אני חי. אנשים חושבים לרוב שהרצון החזק הוביל אותי לחופש, אולם האמת היא שהרצון שלי מעולם לא הספיק. בחולשותיי וללא מושג בעצם מה היה סביבי מסרתי את חיי לישוע ב – 1980. אני יודע, כשאין לאדם יותר כלום אין זו השקעה גדולה. טבע האדם להיות פתוח לדברים רבים אבל לא לישוע ולדרכו.

את העדות הזו מוסר אני בשמחה ללא מטרה להעליב מישהו, אלא בכדי להראות שבתוך ספק גדול ישנה תקווה. תקווה שמגמדת את כל הטרגדיות האפשריות...

אני מאחל שנחתום כולנו את הפסוק הזה בליבנו "קרוב ה' לכל קרואיו, לכל אשר יקראוהו באמת" תהילים קמה 18.

בברכת האדון

ולטר בכמן.